

Toespraak door Jan Peumans Vlaams Parlementsvoorzitter

Maandag 16 april 2012

SAMENWERKINGSCOMMISSIE VGC – VLAAMS PARLEMENT

Geachte voorzitter,
Geachte collega's,
Dames en heren,

Ik wens u van harte te danken dat ik hier als voorzitter van het Vlaams Parlement het woord kan nemen. Het geeft me de mogelijkheid om de nauwe banden tussen Vlaanderen en zijn hoofdstad te beklemtonen en aan te halen en u vanuit het Vlaams Parlement enkele gedachten over Brussel ter overweging mee te geven.

Brusselaars zijn het aardigste volk ter wereld. Zo dacht de Nederlandse schrijver Willem-Frederik Hermans over de inwoners van de stad waar hij zijn laatste jaren heeft doorgebracht. Ik ben geneigd hem te geloven. Ik kom dagelijks naar Brussel en ik vind het een boeiende, fascinerende omgeving, met een bevolking die talloze culturen en talen en sociale klassen vertegenwoordigt.

Brussel kent natuurlijk zijn problemen. Ik vernoem de hoge werkloosheidsgraad, de mobiliteitsproblematiek, de samenlevingsproblematiek en de onveiligheid. Vorige week nog zijn we allemaal geconfronteerd met de dramatische dood van een MIVB-controleur, iemand die ten dienste stond van de Brusselaars en pendelaars vanuit het hele land.

Datzelfde Brussel – met al zijn voor- en nadelen – is de hoofdstad van Europa, van België, van de Franse Gemeenschap en van Vlaanderen. Om al die uitdagingen en functies aan te kunnen zijn een aantal instellingen sui generis gecreëerd. Een daarvan is de Vlaamse Gemeenschapscommissie, de VGC, waar we vandaag zijn. Opgericht in 1989, vormt de Vlaamse Gemeenschapscommissie de basis en draaischijf voor de Vlaamse gemeenschap in het Brusselse hoofdstedelijke gewest en voor diegenen die bij haar aansluiting zoeken.

De VGC voert de regie van het Vlaamse gemeenschapsbeleid in Brussel. Het Vlaams parlement en de Vlaamse regering zijn daarbij de natuurlijke partner. Om dat partnerschap te verstevigen is in 2004 deze vergadering, de samenwerkingscommissie, in het leven geroepen. In datzelfde jaar immers, in 2004 dus, konden de Brusselaars voor het eerst niet

alleen stemmen voor het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, maar ook voor het Vlaams Parlement. Het signaal en het bewijs dat de Vlaamse gemeenschap in Brussel ingebed en verankerd ligt in Vlaanderen. Beide overheden – Vlaams Parlement en VGC – zijn er van overtuigd dat een versterking van hun samenwerking leidt tot een slagkrachtiger en efficiënter bestuur.

Bij de oprichting van deze samenwerkingscommissie is een kerntakendebat aangekondigd. Vandaag, 23 jaar na de oprichting van de VGC en 8 jaar na de installatie van deze samenwerkingscommissie, is dat kerntakendebat op politiek niveau nog altijd niet gevoerd. Pas eind 2010 is – eindelijk – begonnen met de ambtelijke voorbereiding. Het dient gezegd dat de ambtenaren die daarbij betrokken waren, goed werk hebben geleverd. Hun zogenaamde Task Force Brussel heeft recent een syntheserapport opgeleverd. Dat ambtelijke eindrapport is eind maart goedgekeurd door het college van de VGC. Wanneer ook de Vlaamse regering haar fiat geeft, kan de politieke discussie losbarsten. Het is mijn hoop en mijn wens dat het politieke debat nog dit jaar gevoerd wordt en tot conclusies leidt.

De kerndomeinen waarvoor de VGC en de Vlaamse overheid in Brussel bevoegd zijn, zijn duidelijk. Het gaat om:

- cultuur, jeugd en sport;
- onderwijs en vorming;
- welzijn, gezondheid en gezin;
- armoedebestrijding, inburgering en integratie.

Het kerntakendebat zal dus voornamelijk handelen over de vraag hoe de overheidstaken op de meest efficiënte wijze kunnen ingevuld en uitgevoerd worden. Met andere woorden, wat is de rol van de VGC en hoe ligt de verhouding tussen VGC en Vlaams parlement en Vlaamse regering? Hoe zien wij de VGC? Is het een volledig autonome instelling die een samenwerking aangaat met de Vlaamse overheid? Of streven we naar een co-beheer? Of is de VGC een ondergeschikt bestuur?

U zal het misschien niet graag horen, maar feit is dat de Vlaamse gemeenschap niet alleen optreedt als financier, maar ook toezicht houdt op de Vlaamse gemeenschapscommissie in Brussel. Ik vind dit niet uit. Het is zo bepaald in het decreet van 5 juli 1989.

De VGC betreft 57,6 miljoen euro van de Vlaamse gemeenschap. Dat is 40 procent van de werkingsmiddelen. Daarmee was Vlaanderen vorig jaar de grootste donateur van de VGC. Daarnaast investeert Vlaanderen 5% van zijn eigen middelen voor gemeenschapsmateries in Brussel, door de Brusselnorm. Dat houdt in dat Vlaanderen, met zijn 6 miljoen inwoners, zich in Brussel richt tot 300.000 inwoners. Of Vlaanderen met die investering – die bijna 700 miljoen euro bedraagt – ook effectief 300.000 inwoners bereikt, is een andere vraag.

Hoe dan ook, vaak wordt vanuit Brussel gezegd dat Vlaanderen nog meer moet investeren in Brussel. 300.000 inwoners vertegenwoordigen 30% van de Brusselaars. Wanneer men de 80/20-verhouding aanhoudt die de Brusselaars – althans de Brusselse politici – zelf hanteren, dan zou Vlaanderen zich eigenlijk op 200.000 inwoners moeten richten. Zeggen dat Vlaanderen Brussel op het financiële vlak stiefmoederlijk behandelt, is dus de waarheid geweld aandoen. Zeker als je weet dat sommige Franstalige partijen deze 80/20-verdeelsleutel, die bijvoorbeeld van toepassing is op de gewestelijke trekkingsrechten, zelf in vraag stellen.

De financiële inspanning van Vlaanderen in Brussel is integendeel indrukwekkend en meer dan substantieel. Behalve over de bevoegdheidsdomeinen en de operationele instanties zal het kerntakendebat volgens mij ook moeten gaan over het beheer van het geld. Wie beslist over het te voeren beleid? De VGC of de Vlaamse overheid? En hoe toetsen we dat beleid? Hoe beoordelen we het bilan? Moet er sprake zijn van een resultaatverbintenis? En behouden we de Brusselnorm als uitgangspunt, ook als de Brusselse bevolking toeneemt? Gaan we op bepaalde domeinen deze norm verhogen of verlagen?

In de ideale wereld gebeurt het uitstippelen van het beleid in goed onderling overleg en consensus. Daar ben ik een absolute voorstander van. We moeten er naar streven deze samenwerkingscommissie daarvoor maximaal te benutten.

Maar we mogen niet blind zijn voor het feit dat de bestuurlijke meerderheid in Vlaanderen anders ligt dan in Brussel. Van de Vlaamse regering maken twee partijen deel uit die in de VGC in de oppositie zitten. In het College van de VGC zitten twee partijen die in het Vlaams Parlement in de oppositie zitten.

Ik nodig alle partijen dan ook uit om het debat in alle sereniteit en openheid aan te gaan en ons niet vast te rijden in partijpolitieke manoeuvres. Want dit komt niemand ten goede, zeker niet de Vlaming in Brussel.

De Vlaamse gemeenschap in Brussel geniet vandaag een speciale status omdat Brussel, naast hoofdstad van Vlaanderen, ook hoofdstad van België is. De Vlaamse Gemeenschapscommissie leidt daarbij de dans. Dat zal de VGC blijven doen, als Vlaanderen blijft investeren in zijn hoofdstad. Vlaanderen zal hier blijven investeren, als het in die hoofdstad ook iets te zeggen heeft.

De stelling dat „Vlaanderen Brussel niet loslaat” vormt de basis van het – laten we eerlijk zijn – genereuze Brussel-beleid. Ik verheer niet dat die gulheid ten aanzien van Brussel bij sommigen wrevel opwekt. Als Vlaanderen zich richt tot 300.000 inwoners in Brussel, zijn dat geen 300.000 Vlamingen. Ik weet het, vragen bij de gemeenschapsgelden die besteed worden aan het welzijn van Brusselaars die niet noodzakelijk allen Nederlandstalig zijn, krijgen het antwoord dat in het onderwijs 'de Vlamingen van morgen' worden klaargestoomd, dat de allochtone Brusselaar zich ook een beetje Vlaming zou voelen én noemen, uit dankbaarheid voor de geboden kansen.

Wat is de finaliteit van de Vlaamse investeringen in Brussel? De finaliteit van het Brussel-beleid is het voeren van een doelbewuste en zelfbewuste Vlaamse politiek, waarbij door Nederlandstalige initiatieven zowel Vlamingen als mensen met een anderstalige en andersculturele achtergrond bereikt kunnen worden. Belangrijk is dat deze mensen onze taal leren kennen en leren spreken, niet alleen omdat het belangrijk is voor de verrijking van hun cultuur, maar ook omdat het voor sociaal-economische emancipatie zorgt.

Bereiken we die finaliteit? Overschatten we bijvoorbeeld niet de absorptiekracht van het Nederlandstalige onderwijs? Leiden we wel de Vlaming van morgen op als dat gebeurt in klassen waarin soms geen enkele Nederlandstalige leerling zit?

Let wel, ik gebruik hier geen taalkundig argument. Ik gebruik het argument van de kwaliteit. Als Franstaligen en allochtonen in Brussel een voorkeur uitdrukken voor het Nederlandstalig onderwijs, verwijzen ze altijd naar „kwaliteit”. Kunnen we die kwaliteit handhaven zonder voldoende Nederlandstalige leerlingen, laat staan zonder Nederlandstalige leerlingen? Hoe komt het dat de kwaliteit van het Franstalig onderwijs lager zou liggen dan van het Nederlandstalige? Kan het zijn dat de Franse gemeenschap te weinig investeert in haar eigen onderwijs? En moet Vlaanderen die desinvestering van de Franse gemeenschap dan zomaar voor haar eigen rekening blijven nemen?

Toen mijn voorgangster, mevrouw Vanderpoorten, hier in 2007 naar deze samenwerkingscommissie kwam, ging VGC-voorzitter Jean-Luc Vanraes deze pijnpunten niet uit de weg. Maar zijn oplossing luidde dat de Vlaamse scholen om hun kwaliteit op peil te houden, nog méér ondersteuning nodig hadden. Ik denk dat we eerst eens moeten nadenken welke richting we uit willen gaan. Het kerntakendebat is de ideale gelegenheid om deze vragen, inclusief de financiële kwestie, en dus de Brusselnorm, aan bod te laten komen en ze uit te klaren.

Het debat over de toekomst van Brussel mag zich trouwens niet louter beperken of verengen tot de positie van de Brusselse Vlamingen. Ook over gewestmateries is overleg tussen Vlaanderen en Brussel even logisch als essentieel. Dan spreken we ondermeer over ruimtelijke ordening en werkgelegenheid. Vorig jaar werd het akkoord tussen de bevoegde Vlaamse minister en zijn Brusselse collega over werkgelegenheid hernieuwd en aangevuld. Een veelheid van maatregelen moet een antwoord bieden op de vele knelpuntvacatures in Vlaanderen en de hoge werkloosheid in het Brussels Hoofdstedelijke Gewest. Mensen meer kansen geven om werk te vinden en hen op die manier stimuleren om actief deel uit te maken van de samenleving, maakt die mensen weerbaarder en de samenleving als geheel leefbaarder.

Ook over mobiliteit wordt er best overlegd. Het is om die reden dat ik als voorzitter van de commissie Mobiliteit van het Vlaams Parlement contact heb opgenomen met mijn collega-commissievoorzitter in het Brussels Parlement. We willen samenwerken in verband met gewestgrensoverschrijdende mobiliteitsdossiers, zoals de al dan niet verbreding van de ring rond Brussel.

Dames en heren,

2012 is een verkiezingsjaar. In oktober kiezen we nieuwe gemeenteraden. Volgens het subsidiariteitsprincipe het laagste maar belangrijkste bestuursniveau. Het is het niveau dat het dichtst bij de burger staat.

Ook hier vormt Brussel weer een buitenbeentje. Goed bestuur en gezonde financiën zijn vaak ver weg in de 19 baronieën. Voor de Brusselse Vlamingen wordt het knokken om een plaatsje te veroveren in de gemeenteraden.

Daar staat tegenover dat de Vlaamse aanwezigheid in de schepencolleges redelijk verzekerd is. De Brusselse gemeentebesturen genieten immers een aanzienlijke Lambermont-bonus wanneer ze een Vlaamse schepen in hun college opnemen of een Vlaamse OCMW-voorzitter kiezen. 17 van de 19 gemeenten verkeren in die situatie. Voor al deze gemeenten samen komt het neer op een slordige 35 miljoen euro. Iets wat de burgemeesters niet graag laten liggen.

Helaas staan de bevoegdheden van deze schepenen meestal niet in verhouding tot het geld dat ze waard zijn voor hun gemeente. Er zijn natuurlijk ook voorbeelden die het tegendeel bewijzen, doch al te vaak is de Vlaamse schepen niet meer dan een excuustruus of een excuusguus en verdwijnt het geld in de algemene middelen of erger nog in de bodemloze begrotingsput van de gemeente. U kent beter dan ik het verhaal van de Vlaamse schepen in Watermaal-Bosvoorde, Annemie Vermeylen, die ontslag wilde nemen, maar niet mocht omdat er geen Vlaamse opvolger klaarstond en dit de gemeente 300.000 euro zou kosten.

Ik roep hier de Vlamingen die de kans krijgen schepen te worden in een Brusselse gemeente, op om meer op hun strepen te staan. Overigens, niet alleen waar het op reële bevoegdheden aankomt, maar ook inzake de toepassing van de taalwetgeving op gemeentelijk vlak, wat al lang een knelpunt vormt, is er nog werk aan de winkel voor de Vlaamse schepenen. En we weten allemaal dat gemeentebesturen een weigerachtige houding aannemen als het gaat om het afleveren van vergunningen voor Nederlandstalige initiatieven.

Een meer assertieve houding van de Vlaamse schepenen ter zake is een kwestie van fierheid en van politieke ernst. Het is goed dat de Vlaamse schepenen voor het Nederlandstalige publiek een aanspreekpunt is, maar daar mag het niet bij blijven. Vanuit de Vlaamse overheid en vanuit de VGC moeten we nadenken hoe wij de Vlaamse schepenen structureel kunnen helpen door vorming, logistieke en politieke ondersteuning.

Meneer de voorzitter,

Ik wil u van harte danken voor de uitnodiging om op deze samenwerkingscommissie het woord te voeren.

Collega's, dames en heren,

Brussel staat voor grote uitdagingen. Vlaanderen wil tegenover de Vlamingen in Brussel zijn verantwoordelijkheid niet ontlopen. Integendeel, Vlaanderen wil zijn verantwoordelijkheid hier ten volle opnemen, samen met de VGC. Een versterking van deze samenwerking zal leiden tot meer cohesie en meer wederzijds begrip in de hele Vlaamse gemeenschap. Ik dank u voor uw aandacht en ik kijk uit naar een boeiende gedachtewisseling.